

ประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา
ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

นฤมล ตีกลล¹ อัจฉกร ปัญญาใส²

จิตติพงศ์ อินสวน³ พิมพ์ใจ จันทหล้า³

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย

² พนักงนการพยาบาลแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลโอเวอร์บรุค

³ แผนกรังสีโรงพยาบาลเกษมราษฎร์บริรักษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบบสองกลุ่มที่มีการวัดก่อนและหลัง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 33 คน เป็นกลุ่มทดลอง โดยได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม โดยได้รับการทันตสุขภาพตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบประสิทธิผลโปรแกรมด้วยสถิติค่าที (Dependent samples t-test และ Independent samples t-test)

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เจตคติและการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังได้รับโปรแกรมทันตศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เจตคติและการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมทันตสุขศึกษา / พฤติกรรมทันตสุขภาพ / นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

The Effectiveness of Dental Health Education Program on dental health behavior among Prathomsuksa 6 students of Sahasartsukas School, Sub –district Rimkok, Muang Chiang Rai District, Chiang Rai Province

Naluemon Deekunla Touchnakorn Panyasai

Thitiphong Ainsaun Pimjai Janlar

Abstract

The purpose of this quasi – experimental research was to study the effectiveness of dental health education program on dental health behavior of Prathomsuksa 6 students Sahasartsukas School, Tambon Rimkok, Muang Chiang Rai District, Chiang Rai Province. The samples selected by Simple random sampling were divided into two groups. The experimental consisted of 33 Prathomsuksa 6/1 students in the second semester of academic year 2550 received dental health education program. The control group consisted of 30 Prathomsuksa 6/2 students received regular health education program. The instrument was questionnaire constructed by the researcher. Percentage, mean, standard deviation, Dependent samples t-test and Independent samples t-test were applied for data analysis.

The results of this study were as follows :

1. After receiving the dental health education program, the students in experimental group had significantly better knowledge, attitude and practice on dental health behavior than before receiving the dental health education program at .05 level.
2. After receiving the dental health education program, the students in experimental group had significantly better knowledge, attitude and practice on dental health behavior than the students in control group at .05 level.

KEY WORDS: Dental health education program / Dental health behavior /
Prathomsuksa 6 students

บทนำ

ปัญหาสุขภาพช่องปากในเยาวชนไทย เป็นปัญหาที่พบมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศไทยมาตลอด ถึงแม้ว่าจะมีโครงการต่างๆ จากทางโรงเรียนหรือกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาดูแลจัดการในเรื่องนี้ แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงเป็นปัญหาสำคัญโดยเฉพาะในเด็กนักเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาซึ่งกลุ่มนี้ได้ถูกจัดเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการดำเนินงานทันตสาธารณสุข ตั้งแต่แผนพัฒนาทันตสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545 - 2550) จนถึงปัจจุบัน¹ เพราะเป็นช่วงที่มีความสำคัญเป็นวัยของการวางรากฐานที่สำคัญของชีวิตทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการด้านต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 10-12 ปีเป็นกลุ่มที่ฟันแท้เริ่มทยอยขึ้นและมีฟันแท้ครบ 28 ซี่ เมื่ออายุครบ 12 ปี การเกิดโรคเหงือกอักเสบและฟันผุในวัยนี้ จะใช้เป็นเครื่องทำนายการเกิดโรคในวัยผู้ใหญ่ การให้บริการทันตสาธารณสุขในเด็กนักเรียนช่วงชั้นประถมศึกษา จึงควรเน้นการป้องกันโรคและส่งเสริมทันตสุขภาพโดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลทำความสะอาดในช่องปากด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ²

สุขภาพในช่องปากถึงแม้ว่าจะดูเป็นปัญหาที่ไม่ร้ายแรงไม่เร่งด่วนแต่ก็เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุข การที่เด็กไทยมีฟันผุ เหงือกอักเสบ หรือปัญหาต่างๆ ในช่องปาก จะส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ของร่างกายเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาวะโภชนาการ โรคโลหิตจางจากการขาดสารอาหาร โรคระบบทางเดินหายใจ ระดับสติปัญญา ภาวะทาง

อารมณ์ บุคลิกภาพ หรือผลกระทบด้านสติปัญญา ซึ่งถ้าหากประเทศไทยยังมีเด็ก ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากแล้ว เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตคาดว่าจะเป็นผู้ที่ด้อยคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศคงเป็นไปได้ยากยิ่ง แต่ในทางกลับกัน หากวันนี้เด็กไทยมีฟันที่แข็งแรง ไม่มีโรคในช่องปาก ก็จะนำไปสู่ภาวะโภชนาการที่ดี ร่างกายมีพัฒนาการอย่างเต็มที่ สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอารมณ์แจ่มใส เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ประเทศชาติพัฒนาไปสู่ความเจริญได้

จากผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากของคนไทยโดยกรมอนามัยปี 2550 พบว่าเด็กวัยเรียนมีปัญหาโรคฟันผุอยู่มากโดยพบว่าเด็กอายุ 12 ปีหรือประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์การเกิดโรคฟันผุถึงร้อยละ 57 ซึ่งปัญหาฟันผุในเด็กสาเหตุหลักๆ เกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคเด็กจะนิยมกินอาหารหรือขนมที่หาซื้อได้ง่าย เช่น น้ำอัดลมขนมกรุบกรอบ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดปัญหาฟันผุในเด็กยังก่อให้เกิดความเจ็บปวด การติดเชื้อและสร้างปัญหาการบดเคี้ยวอาหารซึ่งมีผลต่อน้ำหนักการเจริญเติบโตและบุคลิกภาพของเด็ก ที่สำคัญคือมีผลกระทบต่อการเรียนทำให้เด็กหยุดเรียนถึงปีละ 400,000 คนและปัญหาฟันผุซึ่งนำไปสู่การสูญเสียฟันในวัยเด็กยังอาจสะสมจนกลายเป็นการสูญเสียฟันทั้งปากในวัยสูงอายุตามมา¹ ซึ่งสาเหตุของโรคในช่องปากประเด็นหลักมาจากการทำความสะอาดช่องปากอย่างสม่ำเสมอและจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่มีสิ่งจูงใจจากการโฆษณาทางสื่อต่างๆ การแก้ปัญหาให้ได้ผลจึงต้องขยาย

ขอบเขตการทำงานโดยบูรณาการร่วมกับงานสุขภาพอื่นๆ อย่างเป็นองค์รวม³

จากการศึกษาข้อมูลปัญหาสุขภาพช่องปากจากห้องพยาบาลโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังมีปัญหาโรคฟันผุ คิดเป็นร้อยละ 47.79 จากการสำรวจสภาพปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องฟันผุพบว่า นักเรียนขาดความรู้เรื่องทันตสุขภาพถึงร้อยละ 82.30 และขาดทักษะการปฏิบัติในเรื่องของการแปรงฟันที่ถูกต้อง ร้อยละ 91.19 และส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น อาข่า ลาหู่ ม้ง ลีซอ จีนฮ่อ ไทยใหญ่ เย้า กระเหรี่ยงและละว้า จากสภาพปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาโปรแกรมทันตสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมโปรแกรมทันตสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) โดยแบ่งกลุ่มที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แผนการทดลอง Pre-test , Post-test control group design

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายจำนวน 63 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 33 คนและกลุ่มควบคุม 30 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยคำถามข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพและพฤติกรรมการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพ และแบบบันทึกการตรวจเม็ดสีย้อมฟัน มีค่าความยากง่ายเท่ากับ 0.79 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 และ 0.89 ตามลำดับ

ขั้นตอนการทดลอง

แผนภาพการทดลองเป็นดังนี้

กลุ่มทดลอง				
T1	E1	E2	E3	T2
1wk	1wk	1wk	1wk	
T1				T2

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T1 หมายถึงการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T2 หมายถึงการเก็บข้อมูลหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

E1 ,E2 ,E3 หมายถึงการจัดโปรแกรมสุศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยขอหนังสือจากต้นสังกัดส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุมัติทำการศึกษาวิจัย

2. คณะผู้วิจัยติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุมัติทำการศึกษาวิจัยและชี้แจงขั้นตอนของการทาวิจัย

3. คณะผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยดำเนินการตามวิธีการดำเนินการทดลอง

4. นำข้อมูลมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ครั้งที่	กิจกรรม
1	ประชุมชี้แจงนักเรียนและครูประจำชั้นเพื่อขอความร่วมมือ
	ประเมินผลก่อนการทดลอง (Pre-test) ด้วยแบบสอบถาม
	บรรยายความรู้เรื่องทันตสุขภาพ การสร้างความตระหนักในการดูแลทันตสุขภาพ และการปฏิบัติการดูแลทันตสุขภาพพร้อมสาธิตการปฏิบัติสำหรับกลุ่มทดลอง
2	ทบทวนการเรียนรู้จากใบงานกิจกรรมครั้งที่ 1
	สาธิตการปฏิบัติการดูแลทันตสุขภาพในกลุ่มทดลอง
	ปฏิบัติการดูแลทันตสุขภาพภายใต้การกำกับคณะผู้วิจัย
3	ทบทวนการเรียนรู้จากใบงานกิจกรรมครั้งที่ 1
	ทบทวนการเรียนรู้จากใบงานกิจกรรมครั้งที่ 2
	ปฏิบัติการดูแลทันตสุขภาพภายใต้การกำกับคณะผู้วิจัย
4	ทบทวนการเรียนรู้จากใบงานกิจกรรมครั้งที่ 1
	ทบทวนการเรียนรู้จากใบงานกิจกรรมครั้งที่ 2
	ปฏิบัติการดูแลทันตสุขภาพภายใต้การกำกับคณะผู้วิจัย
5	ติดตามผลพฤติกรรมทันตสุขภาพ ครั้งที่ 1
6	ติดตามผลพฤติกรรมทันตสุขภาพ ครั้งที่ 2 และประเมินผลหลังการทดลอง (Post-test)

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามขั้นตอนดังนี้ เพื่อคำนวณค่าสถิติ และเปรียบเทียบความแตกต่างของโปรแกรมทันตสุขภาพระหว่างก่อน

และหลังเข้าร่วมโปรแกรมทันตสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพโดยใช้ค่าสถิติ Dependent samples t-test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติ Independent samples t-test

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	21	63.64	14	46.67
หญิง	12	36.36	16	53.33
อายุ				
11 ปี	6	18.18	13	43.33
12 ปี	16	48.48	10	33.33
13 ปี	8	24.24	6	20.00
14 ปี	1	3.04	0	0.00
15 ปี	2	6.06	1	3.34
การพักอาศัย				
บิดามารดา	20	20.61	26	86.67
บิดาหรือมารดา	5	15.15	3	10.00
บุคคลอื่น	8	24.24	1	3.33
การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทันตสุขภาพ				
ผู้ปกครอง	3	9.09	0	0.00
ครู	30	90.91	30	100.00
สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง				
โสด	1	3.03	2	6.67
สมรส	27	81.82	24	80.00
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	15.15	4	13.33
รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน				
ต่ำกว่า 5000 บาท	8	24.24	11	36.67
5000 – 10000 บาท	17	51.52	16	53.33
10001 – 20000 บาท	8	24.24	3	10.00
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง				
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	16	48.48	11	36.67
มัธยมศึกษา	13	39.40	13	43.33
สูงกว่ามัธยมศึกษา	4	12.12	6	20.00

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลอง นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 63.64 ส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี ร้อยละ 48.48 นักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 60.61 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทันตสุขภาพส่วนใหญ่รับข้อมูลจากครู ร้อยละ 90.91 สถานภาพสมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 81.82 รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 51.52 และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 48.48

กลุ่มควบคุมพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.33 ส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปี ร้อยละ 43.33 นักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 86.67 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทันตสุขภาพส่วนใหญ่รับข้อมูลจากครู ร้อยละ 100.00 สถานภาพสมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 80.00 รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 53.33 และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 43.33

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการปฏิบัติทันตสุขภาพของนักเรียน ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

พฤติกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	SD	t	p
ความรู้	กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	51.16	17.95	10.71*	<0.01
		หลังการทดลอง	75.50	13.36		
	กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	51.83	16.43	6.71*	<0.01
		หลังการทดลอง	63.66	12.89		
ทัศนคติ	กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	2.34	0.18	8.38*	<0.01
		หลังการทดลอง	2.60	0.17		
	กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	2.27	0.23	7.38*	<0.01
		หลังการทดลอง	2.45	0.18		
การปฏิบัติ	กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	1.43	0.19	9.15*	<0.01
		หลังการทดลอง	1.72	0.16		
	กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	1.38	0.20	9.44*	<0.01
		หลังการทดลอง	1.56	0.18		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ และพฤติกรรมการปฏิบัติการดูแลทันต

สุขภาพ กลุ่มทดลองพบว่าก่อนการทดลอง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.16, 2.34 และ 1.43 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

75.50, 2.60 และ 1.72 กลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 51.83, 2.27 และ 1.38 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 63.66, 2.45 และ 1.56 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติด้วยการทดสอบค่าที่ (Dependent

samples t-test) พบว่าภายหลังได้รับโปรแกรม นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

พฤติกรรม		กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	S	t	p
ความรู้	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	51.16	17.95	0.17	0.863
		กลุ่มควบคุม	30	51.83	16.43		
	หลังทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	75.50	13.36	4.03*	<0.001
		กลุ่มควบคุม	30	63.66	12.89		
ทัศนคติ	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	2.34	0.18	1.49	0.138
		กลุ่มควบคุม	30	2.27	0.23		
	หลังทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	2.60	0.17	3.78*	<0.001
		กลุ่มควบคุม	30	2.45	0.18		
การปฏิบัติ	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	1.43	0.19	1.21	0.226
		กลุ่มควบคุม	30	1.38	0.20		
	หลังทดลอง	กลุ่มทดลอง	33	1.72	0.16	4.08*	<0.001
		กลุ่มควบคุม	30	1.56	0.18		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ และการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพเท่ากับ 51.16, 2.34 และ 1.43 และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 51.83, 2.27 และ 1.38 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 75.50, 2.60 และ 1.72 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 63.66 2.45

และ 1.56 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติด้วยการทดสอบค่าที่ (Dependent samples t-test) พบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังได้รับโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลจากการแปรงฟันของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ประสิทธิภาพการแปรงฟัน		ไม่ติดสี	ติดสีไม่เกิน 1-5 ซี่	ติดสีเกิน 5 ซี่
ก่อนการทดลอง	จำนวน	15	16	2
	ร้อยละ	45.45	48.48	6.07
หลังการทดลอง	จำนวน	24	8	1
	ร้อยละ	72.73	24.24	3.03

จากการศึกษาผลการวัดการแปรงฟัน ภายหลังการย้อมสีฟัน พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการแปรงฟันดีกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผลการศึกษา

ด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ : ภายหลังการได้รับโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลทำให้กลุ่มทดลองมีความรู้ดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่าในกลุ่มควบคุมทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมทันตสุขภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการจัดโปรแกรมอย่างมีขั้นตอนคือมีการจัดแผนกิจกรรมทันตสุขภาพโดยมีกรอบแนวคิดกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหากลุ่มเป้าหมายระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลที่

สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนจริง สอดคล้องกับซูริพร เทียนธวัช⁴ ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขภาพศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดนครนายกพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมกลุ่มทดลองมีความรู้ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพและดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านเจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ : ภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพ นักเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุน นักเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับทันตสุขภาพตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพดีกว่าก่อนการ

ทดลองและดีกว่ากลุ่มควบคุมเนื่องจากผู้วิจัยได้จัดโปรแกรม ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรับแรงสนับสนุนทางเครื่องมือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านอารมณ์และด้านการประเมินผลโดยเฉพาะองค์ประกอบทางด้านอารมณ์โดยมีการกระตุ้นให้ครูที่เกี่ยวข้องเอาใจใส่ในการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น มีการบันทึกพฤติกรรมทางด้านทันตสุขภาพเป็นแรงจูงใจใ้มน้าวให้กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญและมีการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและมีการสรุปผลรวบยอดแล้วนำผลมาอภิปรายในกลุ่มทดลองแล้วสรุปร่วมกับคณะผู้วิจัยในการเติมเต็มในส่วนที่ขาด สอดคล้องสอดคล้องกับการศึกษาของปีเตอร์เซนในปี 1989⁵ ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมทันตกรรมป้องกันของกลุ่มคนงานในประเทศเดนมาร์กลักษณะของโปรแกรมนั้นต้องให้กลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมและเป็นการศึกษาพบว่าการทดลองมีเจตคติเกี่ยวกับการทันตกรรมป้องกันดีกว่าก่อนทดลอง

ด้านพฤติกรรมปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพ : ภายหลังจากได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม นักเรียนมีการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภายหลังจากได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนนักเรียนมีการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพดีกว่ากลุ่มที่ได้รับทันตสุขภาพตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าโปรแกรมทันตสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุน มีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติในการดูแล

ทันตสุขภาพดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม เนื่องจากผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทันตสุขภาพเข้ามาใช้ในกิจกรรม นักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาด้วยตนเองและสามารถศึกษาย้อนหลังได้ ยังมีการบันทึกพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนโดยครู และมีการวัดผลของการแปร่งฟันโดยใช้เมตัสย้อมฟัน โดยกิจกรรมดังกล่าวสามารถกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติทางพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดี เหมาะสม และเป็นตัวอย่างสามารถบอกต่อและแนะนำให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆรวมทั้งบุคคลในครอบครัวสามารถปฏิบัติตนทางพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดีต่อไปสอดคล้องกับการศึกษาของเฮาส์ ในปี 1981⁶ ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพจากประสบการณ์การเรียนรู้ทางด้านทันตสุขภาพในระยะยาวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรทันตสุขภาพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรัฐโอเรกอนดำเนินการวิจัยโดยเลือกโรงเรียนในเขตชนบท 3 โรงเรียนโรงเรียนที่ 1 ดำเนินการสอนทันตสุขภาพตามหลักสูตรสุขศึกษาซึ่งบรรจุเนื้อหาทันตสุขภาพไว้ในหลักสูตรโรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียนที่ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนทันตสุขภาพอย่างเป็นทางการจัดการเรียนการสอนทันตสุขภาพโดยนักสุขศึกษาและให้โรงเรียนที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมไม่มีหลักสูตรทันตสุขภาพและไม่มีการสอนทันตสุขภาพผลการศึกษพบว่านักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความรู้ด้านทันตสุขภาพและการปฏิบัติตัวด้านทันตสุขภาพดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ที่เป็นกลุ่มควบคุม

สรุปผล

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ตำบลริมกก อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย ภายหลังได้รับ โปรแกรมทันตสุขศึกษานักเรียนมีความรู้เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมทันตสุขภาพ ดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับทันตสุขศึกษาตามปกติ

เอกสารอ้างอิง

1. กองทันตสาธารณสุข.ปัญหาสุขภาพช่องปาก ในเยาวชนไทย.(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557); เข้าถึงได้จาก <http://office.bangkok.go.th/dental>.
2. สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. การเกิดโรคเหงือกอักเสบและฟันผุในวัยเด็ก.(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557); เข้าถึงได้จาก<http://thailand.digitaljournals.org/index.php/LPHJ/article>.
3. อีรพล โตพันยานนท์.สาเหตุของโรคในช่องปาก.(สืบค้นเมื่อวันที่27 มิถุนายน 2557). เข้าถึงได้จาก<http://www.anamai.moph.go.th>.
4. ชูรีพร เทียนธวัช. ประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก.ปริญญาานิพนธ์ (วท.ม. สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ; 2547.
5. Petersen.PE. Evaluation of Dental Prevention Program for Denish Chocolate Worker. Community Dental Oral Epidemiology ; 1989.17(2): 53-59.
6. House, J.S. Work Stress and Social Support. Philippine : Addison-Weslay Publishing Company; 1981.